USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Davida Hipšra a soudců Tomáše Foltase a Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **K. S.**, zastoupen opatrovníkem Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s., se sídlem Kovářská 939/4, Praha 9, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 16. 12. 2021, č. j. 60 Az 56/2021-43,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 13. 10. 2021, č. j. OAM-88/LE-BA05-LE24-2021, žalovaný zamítl žádost žalobce o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu"), neboť je Tunisko podle § 2 vyhlášky ministerstva vnitra č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců (dále jen „vyhláška"), považováno za bezpečnou zemi původu.

II.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu ke Krajskému soudu v Plzni, který rozsudkem ze dne 16. 12. 2021, č. j. 60 Az 56/2021-43, žalobou napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Důvody pro zrušení napadeného rozhodnutí krajský soud spatřoval v nedostatečně zjištěném stavu věci, kdy žalovaný nedostatečným způsobem prokázal, zda lze Tunisko považovat za bezpečnou zemi původu. Rozsudek krajského soudu, stejně jako zde uváděná judikatura Nejvyššího správního soudu, je k dispozici na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

III.

[3] Proti tomuto rozsudku podal žalovaný (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. a) s. ř. s.

[4] Stěžovatel namítal, že krajským soudem vyslovený právní názor pomíjí jak platnou právní úpravu, tak ustálenou judikaturu správních soudů. Krajský soud v rozporu s § 16 odst. 3 zákona o azylu i s obsahem správního spisu zavázal stěžovatele ke zkoumání dalších konkrétních okolností, jejichž tvrzení a zejména pak prokazování bylo jednoznačně úkolem žadatele o mezinárodní ochranu, který je státním příslušníkem Tuniska, tedy bezpečné země původu. Žalobce ke svému azylovému příběhu uvedl, že o mezinárodní ochranu žádá z důvodu obavy z pomsty rodiny svého strýce, protože způsobil újmu na zdraví bratranci. Z Tuniska vycestoval z obavy trestního stíhání. Kromě hádky s bratrancem žádné jiné problémy s tuniskými státními či bezpečnostními orgány ve vlasti neměl. Žalobce v průběhu správního řízení tak neprezentoval a zejména neprokázal okolnosti svědčící pro přítomnost skutečného nebezpečí vážné újmy z toho důvodu, že by jeho vycestování bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Existence takového břemene tvrzení, resp. z něj vyplývajícího břemene důkazního je přitom zakotvena přímo v zákoně a pracuje s ním i související judikatura.

[5] V případě použití institutu bezpečné země původu nemá stěžovatel povinnost shromažďovat informace o zemi původu v takovém rozsahu, jako je tomu u plného meritorního přezkumu žádosti. Jak vyplývá z § 16 odst. 3 zákona o azylu, v takových případech se již neposuzuje, zda žadatel o mezinárodní ochranu uvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl čelit pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a zákona o azylu. Je proto postačující, že stěžovatel pro vydání svého rozhodnutí využil zprávy „Hodnocení Tuniska jako bezpečné země původu, stav červenec 2020“ a „Tunisko – aktuální politická a bezpečnostní situace v zemi“ ze dne 5. 8. 2021. K vytýkané neaktuální zprávě z července 2020 stěžovatel uvedl, že v době vydání rozhodnutí, tj. dne 13. 10. 2021 se jednalo o zprávu aktuální. Stěžovatelem opatřené podklady pro vydání rozhodnutí zdůvodňují naplnění podmínek pro zařazení Tuniska na seznam bezpečných zemí původu. Teprve v případě, kdy by žalobce předložil důkazy, že v jeho případě Tunisko za bezpečnou zemi považovat nelze, musel by stěžovatel shromáždit dodatečné informace, na jejich základě by hodnotil relevanci těchto důkazů a tvrzení žalobce ve vztahu k jednotlivým důvodům pro udělení mezinárodní ochrany. Žalobce však žádný takový důkaz nepředložil.

[6] Žalobce ke svému azylovému příběhu uvedl, že má obavy z návratu do Tuniska z důvodu pomsty ze strany rodiny bratrance. Původcem pronásledování ve smyslu zákona o azylu může být sice i soukromá osoba, v těchto případech se ale žadatel musí obrátit se žádostí o pomoc nejprve na vnitrostátní orgány. V případě bezpečné země původu totiž platí presumpce dostupnosti vnitřní ochrany. Možnost využití vnitrostátních právních prostředků ochrany je jedním z kritérií pro posouzení státu jako bezpečné země původu. Již označením Tuniska jako bezpečné země původu se vytváří domněnka, že možnost využití vnitrostátních prostředků ochrany existuje. Není-li tedy zjevné, že tyto orgány nemohou či nechtějí účinnou ochranu poskytnout, je pak na žadateli, aby to případně

prokázal. V tomto případě se žalobce na žádné vnitrostátní orgány neobrátil a ani netvrdil, že by mu nemohly poskytnout účinnou ochranu.

[7] Evropská praxe presumuje, že občany pocházející z bezpečných zemí původu, nelze bez dalšího považovat za osoby vyžadující ochranu. Specifickým prvkem uvedené praxe je tedy nezkoumání důvodu pro udělení azylu a doplňkové ochrany, ale toliko posouzení, zda daná země podmínky definice „bezpečné země původu" splňuje. Podle odst. 40 věty druhé odůvodnění směrnice č. 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice"), pokud lze třetí zemi pokládat za bezpečnou zemi původu, měly by mít členské státy možnost označit ji za bezpečnou a vycházet z domněnky, že je pro daného žadatele bezpečná, pokud žadatel neprokáže opak. V souladu s odst. 46 odůvodnění procedurální směrnice mohou členské státy bezpečnost země posuzovat případ od případu nebo označit země jako bezpečné přijetím seznamu těchto zemí. Česká republika této možnosti využila a vnitrostátní seznam bezpečných zemí původu přijala. Podle § 2 bodu 23 vyhlášky považuje Česká republika za bezpečnou zemi původu i Tunisko, proto nemusel stěžovatel zkoumat naplnění jednotlivých znaků vymezených v § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, ale mohl rovnou přistoupit ke konstatování splnění podmínek bezpečnosti Tuniska jako země původu.

[8] Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV.

[9] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[10] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany je její přijatelnost. Kasační stížnost je podle § 104a odst. 1 s. ř. s. přijatelná, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Výkladem institutu přijatelnosti se Nejvyšší správní soud zabýval například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, na které pro stručnost odkazuje.

[11] Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele. Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu totiž poskytuje dostatečnou odpověď na uplatněné kasační námitky a stěžovatel ve své argumentaci nevyložil žádné důvody, které by svědčily pro odklon.

[12] Podmínkami, které musí ministerstvo vnitra splnit, aby mohlo zamítnout žádost o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, tedy proto, že žadatel pochází z tzv. bezpečné země původu, se Nejvyšší správní soud zabýval v rozsudku ze dne 12. 10. 2022, č. j. 10 Azs 161/2022-56, publ. pod č. 4410/2022 Sb. NSS. V tomto rozsudku zdejší soud dospěl k závěru, který formuloval do právní věty: *„Ministerstvo vnitra může zamítnout žádost o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, pouze pokud informace o zemi*

zařazené na seznam bezpečných zemí původu, které jsou součástí správního spisu, dokládají, že tato země skutečně splňuje podmínky podle přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany a § 2 odst. 1 písm. k) citovaného zákona." K totožnému právnímu závěru dospěl i Krajský soud v Brně v rozsudku ze dne 20. 10. 2021, č. j. 41 Az 58/2020-52, publ. pod č. 4270/2022 Sb. NSS.

[13] Ve správním spise se nacházejí dvě zprávy, které podle stěžovatele prokazují oprávněné zařazení Tuniska na seznam bezpečných zemí. První z nich „Tunisko – Hodnocení Tuniska jako bezpečné země původu, stav červenec 2020" má 5 stran. Z těchto pěti stran je jedna strana úvodní, druhá citující relevantní právní úpravu a poslední citující zdroje, tj. zbývající dvě strany mají za úkol vylíčit splnění všech předpokladů pro zařazení Tuniska na seznam bezpečných zemí původu. Tato zpráva přitom neobsahuje žádné informace o stavu policie a bezpečnostních složek, způsobu jejich fungování, jejich efektivitě a dostupnosti poskytování ochrany. Druhá zpráva založená ve správním spise „Aktuální politická a bezpečnostní situace v zemi, stav srpen 2021" podává informace o krocích stávajícího prezidenta vůči parlamentu a s tím souvisejícím odporem a názory tamějších politických stran o puči; k bezpečnostní situaci se zpráva vyjadřuje toliko, že do konce srpna platí zákaz nočního vycházení a shromažďování na veřejných prostranstvích. Stěžovatel pak v napadeném rozhodnutí k zařazení Tuniska na seznam bezpečných zemí původu uvedl, že „*Tunisko je mezinárodními organizacemi hodnoceno jako demokratická země s celou škálou občanských a politických práv. Ochrana proti pronásledování nebo špatnému zacházení je v Tunisku garantována ústavou a dalšími právními normami, ve kterých je zakotven i systém opravných prostředků proti porušování těchto práv a svobod. V Tunisku nedochází systematicky a soustavně k pronásledování podle č. 9 Směrnice Evropského parlamentu a rady 2011/95/EU ze dne 13. 12. 2011, k mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení, a i když stav v oblasti dodržování lidských práv není zcela bezproblémový, problémy se objevují v oblastech, které se jmenovaného nijak netýkají, jako např. práv žen či sexuálních menšin. Ačkoliv v tuniském právním řádu existuje institut trestu smrti a v roce 2015 došlo k jeho rozšíření na případy znásilnění a terorismu, od roku 1991 nebyla vykonána žádná poprava. Tunisko přistoupilo k základním úmluvám v oblasti lidských práv a základních svobod a těsně spolupracuje s EU v oblastech demokratických reforem, migrace a ekonomické spolupráce. Bez omezování státními úřady v zemi působí široká škála domácích i mezinárodních lidskoprávních organizací, které zveřejňují svá zjištění. Organizace Freedom House ve své zprávě „Svoboda ve světě 2020" přiřazuje Tunisku, stejně jako v předcházejícím roce, status „svobodný". Tunisko splňuje základní demokratické principy v souladu s kritérii pro zařazení na seznam bezpečných zemí původu.*"

[14] Krajský soud na základě posouzení obsahu zpráv založených ve správním spise konstatoval, že z těchto informací nelze s jistotou usoudit, že Tunisko splňuje jednotlivá kritéria podle přílohy I procedurální směrnice a § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, a to s důrazem na dostupnost vnitřní ochrany. Zprávy, které stěžovatel vzal jako základ pro své východisko, že Tunisko je bezpečnou zemí původu, nepostačují z hlediska vymezených kritérií, neboť z jejich obsahu nelze takové závěry přesvědčivě seznat. Podle názoru krajského soudu podklady rozhodnutí nedokazují, že tuniské vnitrostátní orgány jsou ve smyslu čl. 7 odst. 1 *in fine* Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. 12. 2011 ochotny a schopny poskytovat účinnou ochranu proti pronásledování nebo

vážné újmě ze strany soukromého subjektu. Shromážděné zprávy se nevěnují otázce, zda policie efektivně šetří případy a chrání práva občanů a zda nedochází často ke svévoli či výraznému ovlivňování činnosti těchto složek třetími osobami. Ze zpráv rovněž není jasné, do jaké míry v Tunisku funguje účinný právní systém, který by odhaloval, stíhal a trestal jednání, která představují pronásledování nebo špatné zacházení ze strany soukromých objektů, a jakým způsobem je občanům Tuniska umožněno využívat účinně obranné prostředky před pronásledováním či vážnou újmou hrozící ze strany nestátních původců. V Tunisku tedy nelze přesvědčivě na základě shromážděných materiálů vyloučit pronásledování nebo vážnou újmu pramenící ze strany soukromého subjektu. Není postaveno na jisto, zda se lze efektivně domáhat ochrany před soukromými subjekty u bezpečnostních složek a policie, což odporuje § 2 odst. 1 písm. k) bod 1 zákona o azylu. Ze zpráv současně není ani možné usoudit, zda v Tunisku nedochází k navrácení do zemí, kde uprchlíkům hrozilo nebezpečí, což odporuje písm. c) přílohy I procedurální směrnice. Co se týče požadavku na systém účinných opravných prostředků [§ 2 odst. 1 písm. k) bod 3 věta druhá zákona o azylu a písm. d) přílohy I procedurální směrnice], ze shromážděných zpráv nelze posoudit, nakolik tento systém v Tunisku funguje. Z písm. c) přílohy I procedurální směrnice plyne, že při zvažování, zda je určitá země bezpečnou zemí původu, je třeba také posoudit, zda dodržuje zásadu nenavracení podle Ženevské úmluvy. Ze zpráv založených ve správním spise ovšem jednoznačně nevyplývá, že by tento požadavek byl naplněn. Z uvedených informací nelze ani dovodit, zda v případě, kdy orgány činné v trestním řízení rozhodnou o návratu, existují legální opravné prostředky. S předmětnými závěry krajského soudu zdejší soud souhlasí a dodává, že ani stěžovatel tyto závěry v kasační stížnosti nezpochybňuje.

[15] Vzhledem ke zjištěným obsahovým nedostatkům stěžovatelem shromážděných podkladů rozhodnutí Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem dospěl k závěru, že informace o Tunisku, které jsou součástí správního spisu, nedokládají, že tato země skutečně splňuje podmínky podle přílohy I procedurální směrnice a § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Za této situace podle citované judikatury stěžovatel nemohl žádost žalobce o mezinárodní ochranu zamítnout jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu.

[16] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[17] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterých, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, část III. 4., usnesení téhož soudu ze dne 13. 5. 2021, č. j. 9 Azs 32/2021-32). Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobci, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. června 2023

David Hipšr
předseda senátu